

6. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В., Харківська Т. А. К., 2023. 149 с.

7. Child Protection Psychosocial Training Manual. Toolkit / відкритий ресурс: <https://childhub.org/en/child-protection-tools-trainers/child-protection-psychosocial-training-manual-toolkit> (Date of review 13.10.2024)

8. Terre des hommes в Україні. URL: <https://www.tdh-ukraine.org/ua/%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81> (Дата звернення 24.10.2024)

*Світлана Малошенко,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 «Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»(м. Полтава)*

Науковий керівник: **Леонід Ваховський**
доктор педагогічних наук, професор

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Постановка проблеми. Організаційно-правові засади здійснення соціального захисту населення в умовах воєнного стану в Україні базуються на Конституції України, відповідних законах, указах Президента, постановах Кабінету Міністрів та інших нормативно-правових актах. Ці засади регулюють забезпечення прав громадян на соціальний захист у надзвичайних умовах.

Виклад основного матеріалу. Стаття 46 Конституції України гарантує право громадян на соціальний захист, що включає забезпечення у випадках повної, часткової чи тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них причин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом.

Міністерство соціальної політики України є головним органом, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері соціального захисту населення, включаючи координацію надання допомоги внутрішньо переміщеним особам (ВПО) та постраждалим від воєнних дій.

Органи місцевого самоврядування забезпечують реалізацію соціальних програм на місцевому рівні, зокрема створення центрів прийому ВПО, забезпечення їх житлом та основними соціальними послугами.

Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) забезпечують оперативне надання необхідних документів та доступ до державних соціальних послуг для постраждалих осіб.

Україна адаптує свої нормативно-правові акти відповідно до міжнародних стандартів у сфері прав людини та соціального захисту населення під час війни.

На момент повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України характерною рисою системи надання соціальних послуг в Україні був відсутній однаковий підхід до надання таких послуг на місцевому рівні.

Такий стан справ зумовлено реформою місцевого самоврядування, яка передбачає перехід широкого кола повноважень у соціальній сфері до територіальної громади, а також тим, що норми нового закону, яким регулюється надання соціальних послуг, всі повноваження та відповідальність за організацію їх надання покладають на органи місцевого самоврядування.

Згідно зі статтею 2 ЗУ «Про соціальні послуги» від 17. 01. 2019 № 2671-VIII, надання соціальних послуг спрямовується на профілактику складних життєвих обставин, їх подолання та мінімізацію негативних наслідків потрапляння у складні життєві обставини [5].

Відповідно, Законом визначаються і організаційні та правові засади надання соціальних послуг, які мають бути інструментом гарантування прав та забезпечення підтримки особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Як передбачено статтею 13 Закону, надавачі соціальних послуг провадять свою діяльність у відповідності до норм чинного законодавства про соціальні послуги, на підставі установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг та категорії осіб, яким надаються такі послуги. Ще однією умовою їх діяльності є відповідність критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, встановленим Кабінетом Міністрів України [3].

Надавачі соціальних послуг можуть належати до державного, комунального або недержавного секторів.

Як уже зазначалось, на етапі реформи місцевого самоврядування було створено територіальні громади і повноваження з надання соціальних послуг передано з державного на місцевий рівень. Так, відповідно до пункту 4 частини 4 статті 11 Закону, до повноважень територіальних громад належить забезпечення надання базових послуг.

При цьому, кожна базова соціальна послуга повинна відповідати державним стандартам, затвердженим Міністерством соціальної політики України [1].

Згідно з Законом, щоб реалізувати повноваження в сфері соціальних послуг на локальному рівні, у структурі громади повинен бути створений відповідний підрозділ соціального захисту населення.

Проте на практиці система організована по-іншому.

27 квітня 2022 року набрав чинності прийнятий ВРУ 3У «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях» від 14 квітня 2022 року № 2193-IX [1], яким:

1) розширено повноваження військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування з метою ефективного реагування на складні умови воєнного та надзвичайного станів, зокрема: з урахуванням п. 15 частини другої статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 № 385-VIII на військові адміністрації покладено повноваження із управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних; з урахуванням п 12–1 частини 3 статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 № 2671-VIII повноваження Ради міністрів Автономної Республіки.

Інший нормативно-правовий акт, який удосконалив порядок надання соціальних послуг в умовах війни є Постанова КМУ від 07 травня 2022 року № 560 (яка набрала чинності 18 травня 2022 року), якою було внесено зміни до Порядку надання соціальних послуг особам з інвалідністю та особам похилого віку, які страждають на психічні розлади, затвердженому постановою КМУ від 26 червня 2019 р № 576 [1] та до Порядку організації надання соціальних послуг, затвердженому постановою КМУ від 1 червня 2020 р № 587 з метою врегулювання надання соціальних послуг у період введення надзвичайного та/або воєнного стану [4].

Позитивними також є зміни у порядку надання такого виду соціальних послуг як натуральна допомога. Так, згідно Наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження змін до деяких наказів Міністерства соціальної політики України» від 11 травня 2022 № 147 доповнено новим розділом Державний стандарт соціальної послуги натуральна допомога, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України від 25 березня 2021 року № 147, щодо особливостей надання даної соціальної послуги екстрено (кризово) в умовах надзвичайного або воєнного стану [3].

Висновки. Ці засади забезпечують системний підхід до захисту населення в умовах воєнного стану та дозволяють оперативно реагувати на потреби людей, які постраждали від війни.

Список використаних джерел:

1. Пасічник Ю., Сукач О. Розвиток системи соціального захисту в Україні у контексті європейського вибору. *Журнал європейської економіки*. 2022. № 4. С. 457–481.

2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

3. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2022-%D0%BF#Text>.

4. Про організацію надання соціальних послуг. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 01.06.2020 № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>.

5. Про соціальні послуги. Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

*Марина Редько,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 231 «Соціальна робота,
Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

*Науковий керівник: Тетяна Івченко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах складної економічної ситуації, коли збільшується кількість знедолених та послаблюється фінансова спроможність держави, актуальною проблемою є формування грамотної соціальної політики держави. Своєю політикою держава бере на себе найважливіші завдання щодо забезпечення прав людини в соціальній сфері. Суть цієї політики полягає в недопущенні погіршення умов життя людей, забезпеченні ефективною зайнятості та обмеженні надмірного зростання безробіття, створенні необхідних умов для поступового поліпшення матеріального становища та умов життя різних верств і груп населення. З огляду на світовий досвід єдиним перспективним шляхом у соціальній політиці є відмова від загального принципу соціального захисту. Необхідно заохочувати ініціативу працюючого населення та розвивати допомогу. Мета. Дослідити розвиток соціальної роботи в Україні та визначити основні механізми праці для забезпечення соціальною підтримкою населення.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на всі зміни та процеси, які зараз відбуваються в українському суспільстві, соціальна політика та соціальна робота як